

Innovations- och konjunkturrapport

Företagen tror på Sverige

Oktober 2016

SVERIGES INGENJÖRERS INNOVATIONS- OCH KONJUNKTURRAPPORT OKTOBER 2016

Svaren på enkätfrågorna ligger till grund för konjunkturrapporten som förbundet ger ut två gånger per år. Rapporten tar tempen på hur konjunkturen ser ut just nu men den har också ett långsiktigt fokus genom att ta upp aspekter kring forskning och utveckling, innovation och kompetensförsörjning.

Resultaten från höstens undersökning går ifrån de 91 000 medlemmarna i det svenska näringslivet som är organiserade i fackliga klubbar på företagen. Ingenjörerna har ofta en utvecklingsroll i företagen och jobbar inom forskning och utveckling. Medlemmarna representeras av fackliga förtroendevalda ordföranden i den lokala akademikerföreningen. De förtroendevalda är till större delen ingenjörer men kan också vara representanter från andra akademikerförbund.

Ordföranden som är förtroendevald i de fackliga klubbarna har daglig direktkontakt med ingenjörerna på företaget och sitter också som facklig representant i företagets styrelse. Som ordföranden har därför dessa personer insikt både i företagets löpsande utvecklingsverksamhet men också i det långsiktiga arbetet från företagsledningsnivå.

SAMMANFATTNING

FÖRETAGENS EKONOMISKA UTVECKLING

En hög andel av alla svarande bedömer att orderingsgången är god eller tillfredsställande. Det ser dock olika ut. Företagen inom stålbranschen har en sämre ekonomisk situation.

Antalet anställda har ökat både inom industri- och tjänstesektorn under första halvåret 2016.

FÖRETAGENS FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSARBETE

Företagen satsar på FoU anställningar i Sverige. 33 procent av företagen inom industrin och 30 procent inom tjänstesektorn kommer att öka antalet anställda inom forskning och utveckling det kommande året. Ökningen av FoU inom privat sektor verifieras av SCB.

Investeringarna i Sverige fortsätter att öka. 31 procent av företagen inom industrin och 26 procent inom tjänstesektorn ökar sina investeringar i Sverige det kommande året.

FÖRETAGENS IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

58 procent av industriföretagen och 25 procent av tjänsteföretagen vill skydda sin forskning och utveckling och tjäna pengar på tillgångarna.

23 procent av industriföretagen har under året beviljats patent. Frågan är inte relevant för tjänsteföretagen.

Patent är inte enda vägen att gå för att nå marknaden med en ny innovation eller uppfinning.

SLUTSATS

Det går bra för det svenska näringslivet, trots en tuff internationell konkurrens. Några branscher har dock en sämre ekonomisk situation.

Företagen tror på Sverige och ökar sina investeringar och anställer fler inom FoU. Efterfrågan på ingenjörer ökar.

Industriföretagen satsar mer på FoU än tjänstesektorn. Det är också fler industriföretag än tjänsteföretag som har som mål att skydda sina innovationer och tjäna pengar på resultaten av de skyddade tillgångarna.

Industrin är därför ett fortsatt viktigt draglok för de nya jobben och för Sverige som innovationsland.

BNP tillväxten steg med 3,4 % första halvåret 2016 jämfört med första halvåret 2015.

Källa SCB

BNP per capita ligger Sverige på plats 14 i världen.

Källa Världsbanken

Största mottagarländer för Sveriges export är; Norge, Tyskland, Storbritannien, USA och Danmark. Europas länder svarar för 70 procent.

Källa Kommerskollegium

Inflationen i augusti ligger på 1,1 procent. Riksbankens mål för året är 2 procent.

Källa Riksbanken

HUR ÄR FÖRETAGETS EKONOMISKA SITUATION?

"Vi utökar verksamheten, flera stora investeringar för att öka produktionskapaciteten är på gång. Lönsamheten är mycket god."

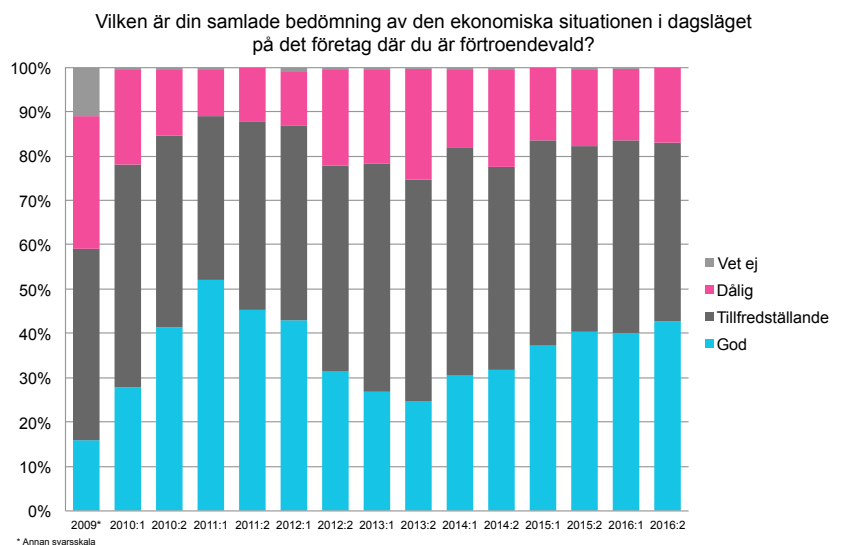
"Stark efterfrågan inom Automotive-området i Sverige. Inte lika stark efterfrågan på övrig industri."

"Beror av oljemarknaden som är mycket osäker."

FÖRETAGENS EKONOMISKA LÄGE

DE SVENSKA INGENJÖRSFÖRETAGEN GÅR BRA MEN DET SER OLIKA UT

Inom industrin är den ekonomiska situationen god eller tillfredsställande hos drygt 80 procent av företagen. Kemi- och skogsindustriföretagen har en särskilt bra ekonomisk situation. Stålbranschen avviker och där är det 50 procent av företagen som går dåligt. Hos teknikföretagen är den ekonomiska situationen mer spretig. Fordonsföretagen och dess underleverantörer går bra men andra grupper har det tuffare.

Inom tjänstesektorn är det en jämnare ekonomisk situation och ingen sektor som ligger i någon svacka. Företagen inom Svensk Teknik och Design, IT-sektorn och Utveckling och Tjänster bedömer alla att det är en tillfredsställande eller god ekonomisk situation.

Den goda ekonomiska situationen har dock en baksida. Tjänstemännen inom industrisektorn, framför allt inom skogsindustrin, kemiindustrin och teknikföretagen rapporterar att de har en för hög arbetsbelastning. Inom tjänstesektorn är arbetsbelastningen lite lägre.

KOMMANDE SEX MÅNADER FÖRBÄTTRAS DEN EKONOMISKA SITUATIONEN

Kommande halvår verkar det ljusna på lite bredare front hos teknikföretagen som tror på en bättre konjunktur men också hos stålbranschen som är på väg ur en djup svacka. Det är färre överlag inom industrin som tror på en sämre konjunktur det kommande halvåret.

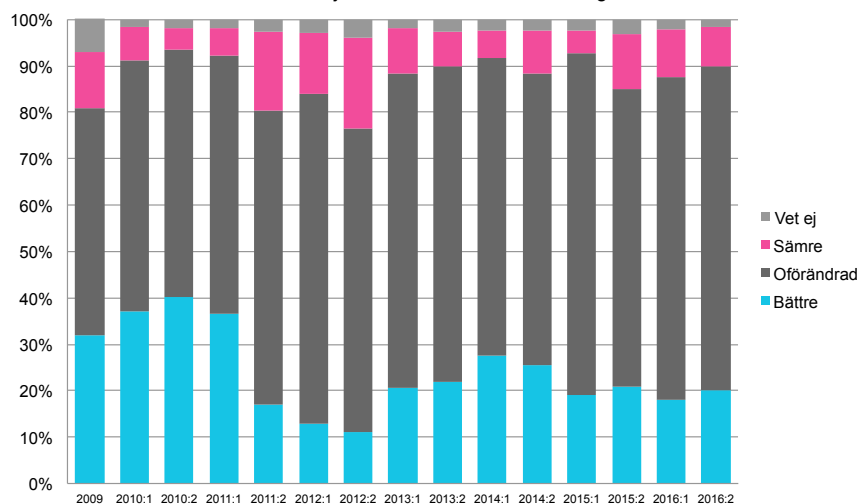
HUR ÄR FÖRETAGETS EKONOMISKA SITUATION?

"Gott om jobb men svårt att hitta lämplig kompetens för expansion."

"Känslan vad gäller produktion är att det har vänt uppåt."

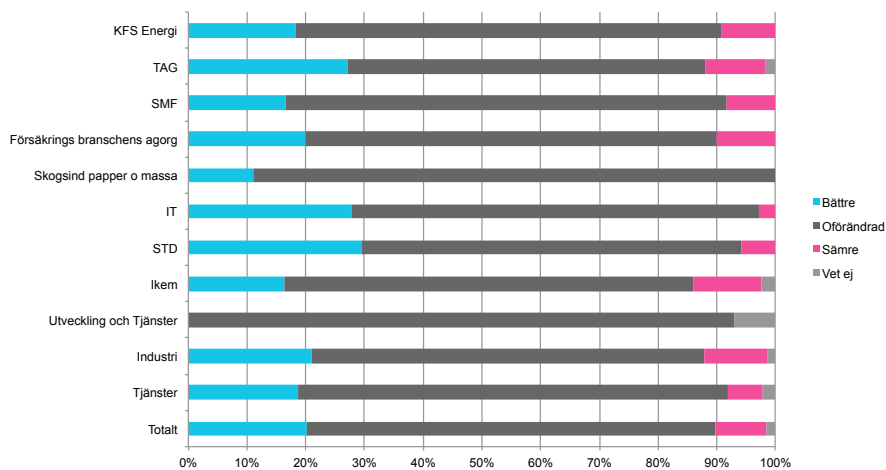
"Konsultverksamhet inom samhällsbyggnad med mycket god beläggning."

Hur tror du den ekonomiska situationen för företaget ser ut det kommande halvåret jämfört med hur det ser ut idag?

Konjunkturen inom tjänstesektorn förbättras ytterligare där det är 29 procent inom STD och 28 procent inom IT som tror på en bättre ekonomisk situation kommande halvår och ett fåtal som tror på det blir sämre. Inom Utveckling och Tjänster tror man på ett oförändrat läge.

Hur tror du den ekonomiska situationen för företaget ser ut det kommande halvåret jämfört med hur det ser ut idag?

HUR ÄR FÖRETAGETS EKONOMISKA SITUATION?

"Organisationer slimmas kontinuerligt men samma jobb finns kvar som ska utföras av "någon"."

"Som indikator på arbetsbördan får vi använda antalet långtidssjukskrivna/utbrända."

MÖJLIG FÖRKLARING TILL OLIKHETER OCH VISS INBROMSNING

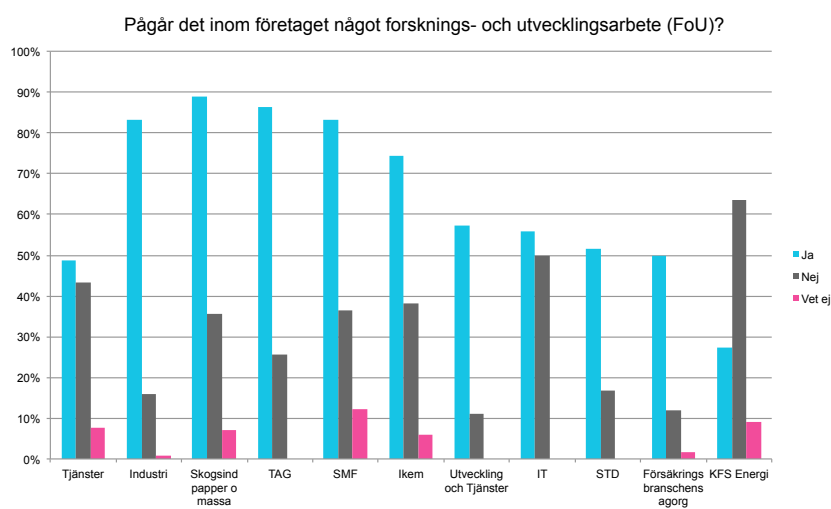
Exportindustrin som står för 45 procent av den svenska BNP:n har bromsat in under första halvåret 2016. Det finns några förklaringar. Oljepriset ligger fortsatt på en låg nivå. Detta påverkar stora oljeexporterande länder som gör mindre investeringar och därmed drar ned på sina beställningar. Minskade investeringar och försämrade ekonomi har främst drabbat Norge, som är en av Sveriges viktigaste exportmarknader, men också Ryssland, Brasilien och mellanöstern. Minskade investeringar inom oljeindustrin påverkar i sin tur järn och stålindustrin som får en direkt minskad efterfrågan. Samtidigt har Kina kraftigt ökat sin produktion av stål vilket har lett till fallande världsmarknadspriser och svårigheter för den svenska gruv- och stålindustrin. Sverige har en i förhållande till landets storlek hög andel stora företag som agerar motorer och skapar sysselsättning i andra och tredje led genom sin export. Därför är det betydelsefullt hur exporten i dessa företag utvecklas.

Den svenska exporten minskar i omsättning under första halvåret 2016. Undantaget är fordonsförsäljningen som har nått rekordresultat både för Volvo Cars och för Scania. Även SAAB når goda resultat och har en flerårig orderstock. Verkstadsindustrin till exempel ABB, Electrolux och SKF redovisar en lägre försäljning. Även stålindustrin med Boliden, Sandvik och SSAB minskar. Skogsindustrin håller volymer som varken ökar eller minskar.

FÖRETAGENS FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSARBETE

STARK FORSKNING INOM INDUSTRIEN

Industrin är starka motorer för FoU i Sverige. Frågan har ställts om det i företagen idag finns något FoU arbete. I undersökningen ligger skogsindustrin högst av företagen som har FoU, följt av teknikföretagen, stålindustrin och kemiföretagen.

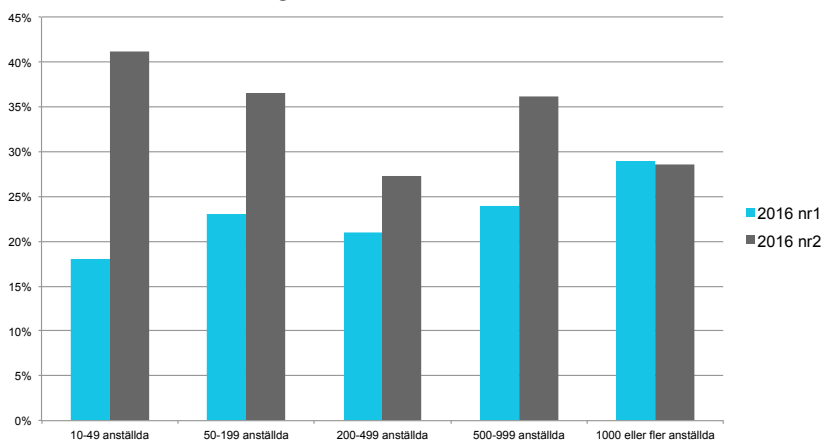

Inom tjänstesektorn är det företagen inom avtalsområdet Utveckling och tjänster som har mest FoU. Därefter kommer IT-företagen följt av STD och Försäkringsbranschen Arbetsgivarorganisation med 50 procent.

FÖRETAGEN SATSAR PÅ FOU ANSTÄLLNINGAR I SVERIGE

Det kommande året anställer företagen fler inom FoU och ökar sitt FoU arbete i Sverige. Största ökningen inom industrin har kemiföretagen följt av teknikföretagen och Skogsindustrierna. Stålbranschen går

Andel som bedömer att företagets anställda inom forskning och utveckling kommer att öka det kommande året.

HUR UTVECKLAS FÖRETAGENS FORSKNINGSARBETE?

"Är inne i en progressiv fas på FoU."

"Ny teknik och marknadskrav gör att vi har startat upp en ny grupp inom utvecklingsavdelningen."

"Digitalisering är det dominerande."

"Satsat mycket på Industri 4.0 med internet of things."

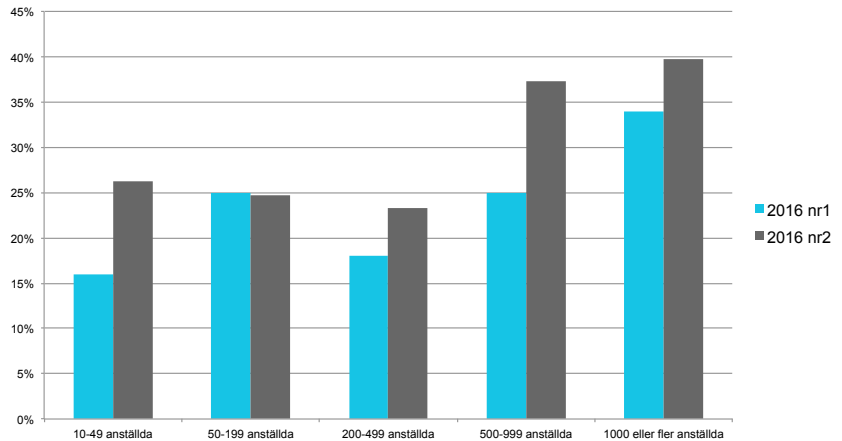
mot strömmen och minskar sina anställda inom FoU med 10 procent. Tjänstesektorn anställer också fler för sitt FoU arbete. Företagen inom avtalsområdet Utveckling och Tjänster anställer flest där 63 procent av företagen ökar sina anställda, följt av IT-företagen och företagen inom Svensk Teknik och Design.

INVESTERINGARNA I SVERIGE FORTSÄTTER ATT ÖKA

Det sker också en ökning av företagens investeringar i Sverige det närmaste året. Inom industrin ökar företagen inom avtalsområdet Skogsindustrierna mest med 50 procent, följt av Teknikarbetsgivarna och IKEM. Tvärt emot övriga går stålindustrin som minskar sina investeringar.

Även inom tjänstesektorn ökar investeringarna i Sverige det kommande året. Flest företag som ökar sina investeringar finns det inom de kommunala energibolagen, följt av företagen inom försäkringsbranschen och IT-sektorn.

Andel som bedömer att företagets investeringar i Sverige kommer att öka det kommande året.

UTMANINGAR FÖR GLOBAL KONKURRENSKRAFT KOMMANDE FEM ÅR

De största utmaningar som företagen nämner för att klara den globala konkurrensen på fem års sikt är

1. Att hantera ökade miljökrav
2. Att satsa på forskning och utveckling
3. Att anpassa och utveckla företagets digitala arbetssätt
4. Att få fram nya produkter och att sälja produkterna på marknaden.

FÖRETAGENS ARBETE MED PATENT OCH UPPHOVSRÄTT

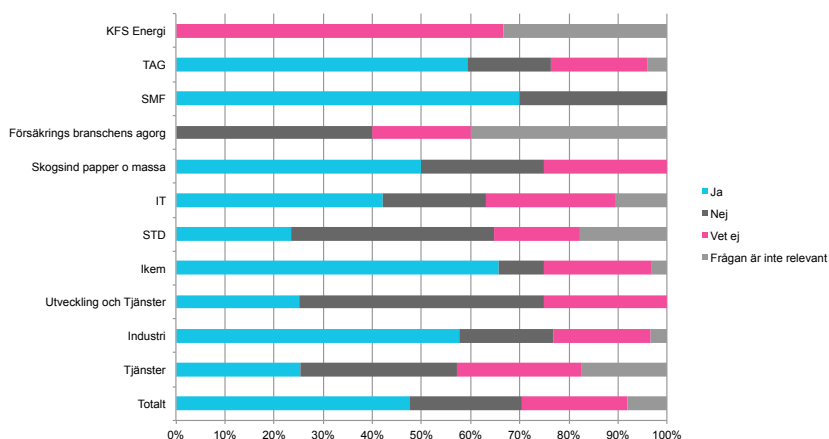
TJÄNA PENGAR PÅ UPPHOVSRÄTT OCH PATENT

Företagens forskning och utveckling och de nya idéer som kommer fram kan skyddas upphovsrätligt. Syftet är att tydligt muta in en idé för att sedan tjäna pengar på rätten till den skyddade idén. En fråga har därför ställts för att undersöka hur företagen i de olika branscherna jobbar med de upphovsrättsliga frågorna och om det finns strategier för att tjäna pengar på detta.

INDUSTRIN HAR STARKARE TRADITION

Traditionen är starkare och omfattningen av FoU är högre hos industriföretag än hos tjänsteföretag. Av industriföretagen är det 58 procent som har som mål att tjäna pengar på sina immateriella tillgångar. Detta ska jämföras med tjänsteföretagen som ligger på 25 procent.

Har företaget mål för att stärka konkurrenskraften genom att omsätta forskning och utveckling i immateriella tillgångar?

En hög andel av företagen, inom stålsektorn, kemi- och teknikföretagen och skogsindustrin, har som mål att stärka konkurrenskraften genom att tjäna pengar på FoU genom immaterialrätt.

SKYDDAR FÖRETAGEN SIN FOU?

"Vi patentsöker allt som är eller kan komma att bli av värde för oss. Det är en av grundstenarna i vår affärsstrategi."

"Patentportföljen är en extremt viktig del för företagets verksamhet."

"Det diskuteras inte mycket på bolagsmötena."

"Vi tar licensavgift på samtliga enheter som vi designar."

SKYDDAR FÖRETAGEN SIN FOU?

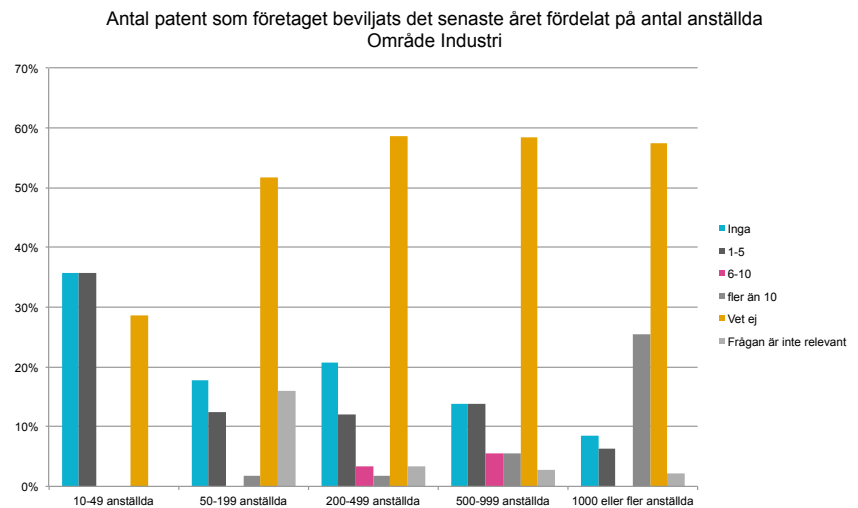
"Ersättning i olika steg från inlämnad idé som betecknas som intressant av en intern patentgrupp till att patent faktiskt söks."

"Patentupphovsmannen blir ersatt med en mindre pengasumma. Vi erbjuds även att lägga tio procent av arbetstiden på en egen idé (som måste godkännas, men det är rimliga krav)."

INDUSTRISEKTORN ENSAMMA OM PATENT

I industrisektorn är det i genomsnitt 23 procent av företagen som beviljats patent under året. Företagen inom teknikföretagen ligger högst följt av stålindustrin, kemiföretagen och skogsindustrin.

Inom tjänstesektorn förekommer i princip inte patent. Det är endast ett av de 128 företag som svarat på frågan som fått ett patent beviljat under året.

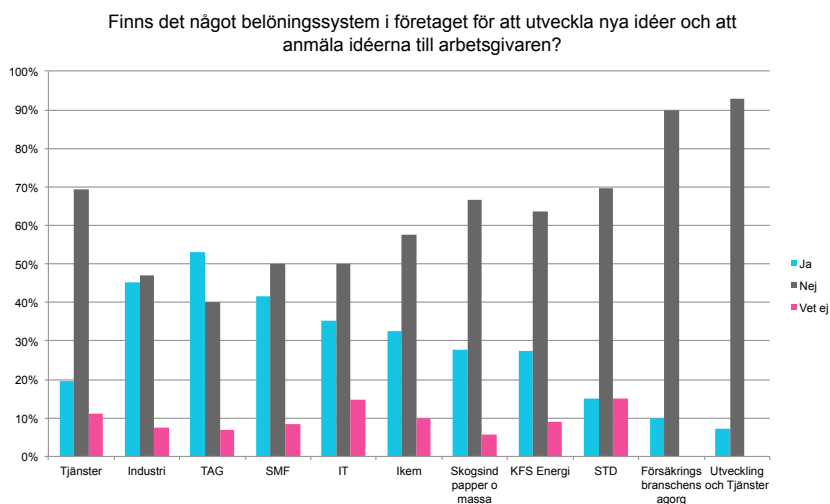

Men det finns andra former av upphovsrättsliga tillgångar, såsom mönster, varumärke och copyright. Där ligger IT-sektorn i framkant av tjänsteföretagen med mål att tjäna pengar på sina skyddade tillgångar. Därefter kommer Utveckling & Tjänster och Svensk Teknik och Design.

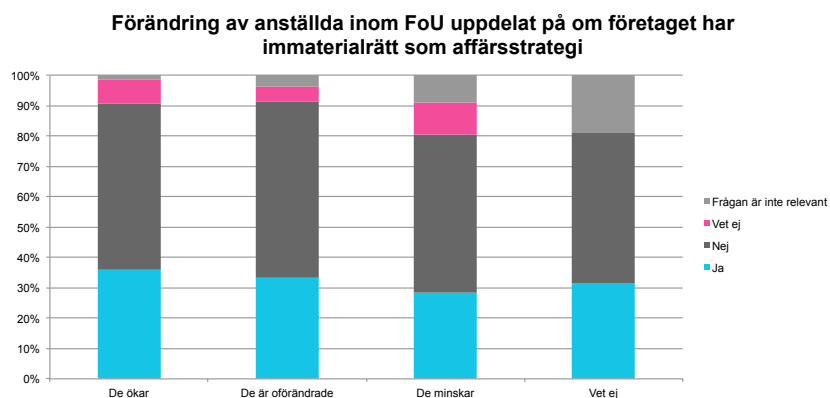
ANSTÄLLDA UPPMUNTRAS ATT UTVECKLA IDÉER

Inom industrin är det 45 procent av företagen som har ett belönings-system för att utveckla idéer och lämna till arbetsgivaren. Det är flest företag inom teknikföretagen följt av stålbranschen och kemi-företagen.

Av företagen inom tjänstesektorns avtalsområden är det IT-företagen som ligger högst i att uppmuntra de anställda att vara kreativa följt av de kommunala energiföretagen och STD-företagen.

Enkätsvaren pekar på att det finns ett samband mellan att öka sin konkurrenskraft genom att skydda sina FoU-investeringar och att anställa fler inom FoU.

AVTALSOMRÅDEN SOM REPRESENTERAS I RAPPORTEN

Sveriges Ingenjörer undersöker två gånger per år utvecklingen i det svenska näringslivet. Vi gör en större undersökning där fackliga förtroendevalda utvecklingsingenjörer i 645 företag svarar på enkätfrågor. Frågorna omfattar både företagens konjunkturella utveckling och det långsiktiga innovationsarbetet för att stärka konkurrenskraften.

Deltagarna i undersökningen representerar hela det svenska näringslivet med en tyngdpunkt inom industrin men också övriga branscher och tjänstesektorn. Svarsfrekvensen ligger på drygt 57 procent. De som svarar representerar både små, medelstora och stora företag. Rapporten utgår ifrån avtalsområdena inom industri- och tjänstesektorn. Följande avtalsområden representeras:

Industrisektorn

Innovations- och kemiarbetsgivarna (IKEM)
Skogsindustrierna
Teknikarbetsgivarna (TAG)
Stål och Metallföretagen(SMF)

Tjänstesektorn

Utveckling &Tjänster
Svenska Teknik&Designföretagen (STD)
IT-Företagens Arbetsgivarorganisation (IT)
Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation
Kommunala Företagens Samorganisation Energi (KFS Energi)

Rapporten bygger på enkätsvar och fria textsvar som kommentarer på frågorna.

Tabellsammanställning med resultatet från undersökningen finns att hämta på webbplatsen,
sverigesingenjorer.se/Om-forbundet/Sa-tycker-vi/Rapporter-och-undersokningar/

